

Sanácie stavieb...

Milé kolegyně a kolegovia, vážení čitatelia časopisu Beton, dnes sa nedá začať inou témou ako Covid 19. V každej dobe, keď sa v spoločnostiach akéhokoľvek zriadenia vyskytli krízy, či už z pohľadu zdravotného, ekonomického, povojnového..., stavebníctvo bolo jedno z prvých odvetví, ktoré rozbiehalo spoločnosti z ťažkého obdobia. Nie je tomu inak ani dnes. Vláda Slovenskej republiky priebežne aktualizuje LEX KORONA (*soubor zákonných mimořádných opatření ve finanční oblasti zkoncipovaných Ministerstvem financí Slovenské republiky, navrhnutých vládou SR a přijatých Národní radou SR s cílem zmírnit negativní následky pandemie koronaviru SARS-CoV-2 na Slovensku, pozn. red.*) a pripravuje sa aj schválenie zmien na rýchly štart ekonomiky aj v oblasti výstavby.

Naše generácie zažili nový štart vo výstavbe už niekoľkokrát. Bolo to po zmene zriadenia, po rozdelení Československa, ale aj po vstupe do Európskej únie, kedy sme sa museli prispôbiť liberálnemu voľnému trhu EU. Na Slovensku, čo sa týka kvality a bezpečnosti nových stavieb, nie najúspešnejšie. Vo všetkých prístupových členských krajinách EU sme boli prinútení zrušiť honorárové poriadky, kde najdôležitejšou vecou nie je definícia honorárov, ale definícia výkonov, ktoré sa musia urobiť, aby neutrpela kvalita výsledného produktu – stavby. Posledného „mohykána“ v Európe – Nemecko – zrazil na kolená Európsky súdny dvor v Štrasburgu 4. júla 2019.

Otvorila sa cesta pre jedinú kritérium v obstarávaní nielen verejných, ale aj súkromných zákaziek – najnižšia cena nielen za projektové práce, ale hlavne najnižšia cena za zhotovenie najťažších a najdrahších produktov v EU s najdlhšou návrhovou životnosťou, ktorá má primeranou kvalitou bez nutnosti sanácií slúžiť niekoľkým generáciám. Ak sa pod tlakom minimálnej ceny za stavbu urobia chyby v projekte na začiatku, nemôžeme sa čudovať, že sanácia novej stavby je niekedy drahšia ako cena hrubej stavby, a niekedy je dokonca lacnejšia asanácia aj so zhotovením stavby novej. Na Slovensku sa navyše pri vstupe do EU zrušila aj vyhláška o obsahu a rozsahu projektovej dokumentácie. Kvalita projektov aj kvalita zhotovovania ostala na zmluvných vzťahoch objednávateľa a dodávateľa služieb na voľnom trhu EU. Ani nemusím pripomenúť, čo v takomto prípade s kvalitou a bezpečnosťou dokáže narobiť kríza, ktorá zasiahla aj Európu od roku 2008, hlavne v prípade verejných investorov a súkromných investorov, ktorí zazmluvnili predaj stavby skôr, ako ju začali stavať. Ak k tomu pridáme najväčší nedostatok na Slovensku za posledných 30 rokov – nedodržiavanie zákona a nevyžiteľnosť práva – výsledok sa v mnohých prípadoch dostavil s istotou, ktorá sa nedala neočakávať a ktorú som predpovedal už v rokoch 2010 a 2011: „*škody na stavbách nám budú štatisticky pribúdať a určite sa nevyhneme ani zlyhaným stavbám s fatálnymi následkami*“.

Moje predpovede sa významne naplnili už v roku 2012, kedy sa na Slovensku zrútili štyri nové stavby. Dve krátko po uvedení do prevádzky a dve ešte počas výstavby pred kolaudáciou, žiaľ aj s ľudskými obeťami. Tento žalostný stav potvrdil aj Jiří Vacek, riaditeľ spoločnosti CEEC Research, ktorý na stretnutí lídrov slovenského stavebníctva v Bratislave uviedol, že „*každú štvrtú stavbu na Slovensku ešte pred kolaudáciou v roku 2012 bolo potrebné opravovať*“.

Obstarávatelia by mali do podmienok, kde sa definujú referencie, pridať aj povinnosť uchádzačov uviesť všetky referencie so škodovými udalosťami a zlyhanými stavbami, tak ako to radím najvýznamnejším spoločnostiam už od roku 2012. Kde ostal verejný záujem, kde ostalo nariadenie Európskeho parlamentu a Rady EÚ 305/2011, ktorým sa ustanovujú aj základné požiadavky na stavby tak dôležité práve na zabezpečenie verejného záujmu!

V marci došlo na Slovensku ku generačnej výmene „kompetentných“. Verme, že naplnia svoje sľuby a nastavia Slovensko na lepšiu cestu. Budeme im v tom pomáhať (ak budú stáť o naše skúsenosti a našu odbornosť). Možno v tejto volebnej perióde sa konečne prijme aj na Slovensku moderný nový stavebný zákon (súčasne platný stavebný zákon na Slovensku je „50-ka“ z roku 1976), ktorý urýchli schvaľovacie procesy, zavedie elektronizáciu v stavebníctve (okrem iného BIM) a nastaví systém v stavebníctve tak, aby sme vedeli ponúknuť ďalším generáciám primerane kvalitné stavby za primerané financie.

Nie sme takí bohatí, aby sme si mohli dovoliť lacné a nekvalitné stavby... a ich sanácie a asanácie.

Vladimír Benko
predseda Slovenskej komory stavebných inžinierov